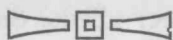

uhajale v deveto deželo in ni vedel, kako bi napravil, ali bi se tukaj oženil ter ostal tukaj ali pa bi šel v deveto deželo ter tam oženil cesarično ter postal mogočen in slaven cesar.

Povedal je bratom svoje misli, da bi šel nazaj v deveto deželo. Pri-govarjali so mu sicer, da bi ostal pri njih, a vendar so mu tudi privoščili srečo, da bi postal cesar. Najmlajša kraljična, ki je zaradi prebite žalosti bila bolehná, je dejala: „Dragi naš rešitelj! Le idi nazaj v deveto deželo, kjer te čaka sreča in veselje; jaz se itak ne bom možila, ker sem bolehná, ker sem preveč prejkala, ko sem bila sama tukaj.“

In tako se je dvanajsti mesec po svoji vrnitvi iz devete dežele od-pravil Slabota zopet na pot v deveto deželo. Poslovil se je presrčno od vseh, najbolj pa od matere in očeta in odjezdil nazaj v — deveto deželo.

(Konec.)

Cesarski lovec.

Spisal Ivo Trošt.

esarja Jožefa II. je na lovu v dunajski okolici ujela ne-vihta s ploho. Sam in do niti premočen se je zatekel vedrit v uborno gozdarsko kočó. Doma je bila le go-spodinja z majhnim otrokom v zibelki. Zgovorna mlada ženica ni poznala cesarja ter je zaraditega govorila z njim preprosto in zaupno kakor z vsakim navadnim ce-sarskim lovcem, ki so često prihajali plašit divjačino

sem-le v gozd.

Hvalila je svojega moža Rudija, kako je marljiv in dober, koliko je že prihranil, odkar sta skupaj. Služil je sirota brez staršev, ki so mu po-mrli v rani mladosti, pri sedanjem gospodarju Kernu za pastirja, potem za hlapca. Gospodar ga je imel rad in mu je zaupal vse. Pošiljal ga je v gozd nadzirat delavce, ki so pripravljali les za stavbe. Tukaj je še očitneje kazal zvestobo svojemu gospodarju, zakaj preprečil je marsikatero tatvino, ki so jo delavci izvršili na gospodarjev račun v svojo korist. Rudijevo bistro oko je bilo povsod.

Ko se je njegov prihranek povečal, da ga je začel opozarjati že sam Kern, naj poskrbi, da mu bo denar donašal tudi pošten dobiček, je začel Rudi jemati sam kar cele oddelke gozda, da ga je potem obdelal na svoj račun in prodal. Gospodar je imel zato manj skrbi, Rudi pa lep dobiček.

Kern mu je odkazal v bivališče to-le kočó, odkoder ni daleč k de-lavcem. Poleg kočó je tudi nekaj njivic in travnikov, ki sme z njimi Rudi upravljati po svoji volji.

Sedaj imata že toliko, da bi se s Kernom pogodila za ta svet in ga plačala. Treba jima samo še 200 goldinarjev, ki bi pa Kern zanje lahko počakal, saj je bogat mož, in Rudi mu je s svojo zvestobo pridobil in pri-

hranil marsikak novčič. Toda Kern je trd. Vse usluge je pozabil in koče z zemljiščem ne proda. Trdi, da ne mara soseda sredi svojega sveta. To bi pomenilo toliko, kakor da je zakrpal svoj plašč s sosedovo zaplato. Rudi in ona, njegova Gerti, sta se pa tukaj skoro udomačila. Okolico poznata, zemljišče tudi. Kočo bi razširila, skrčila gozd, zaredila živino in se potem veselila napredka in božjega blagoslova sredi svojih otrok na lepo obdelanem kmetiškem posestvu.

Saj je ona tudi kmetiška hči. Brat ji je zgodaj zagospodaril na rodnem domu. Dorasla mu je družina, pa je nji izplačal doto ter ji pokazal pot po svetu. Kaj je hotela? Kmetiško delo je znala, pri materi se je naučila tudi prati in nekoliko šivanja. Prav nič se ni ustrašila. Pri Kernu se je zglasila in ponudila za deklo, pa so naredili. Tu je spoznala tudi svojega Rudija. Ugajala ji je njegova marljivost in varčnost. Imela je poleg dote že nekaj prihranka. Računala sta, da se jima v dveh letih po poroki mora nabrati toliko, da lahko vprašata Kerna, koliko zahteva za kočo z zemljiščem. Nista se varala. Poročena sta komaj poldrugo leto, pa že imata potreben denar razen onih 200 goldinarjev, ki jih lahko zaslužita v par letih. Sedaj pa ne vesta, kako ne kam. Kupila bi lahko kje drugje, ali drugje je svet drugačen in tudi zaslužek v gozdu negotov. O, da mora biti Kern tako neusmiljen!

Vse to je ženica potožila cesarju skoro v eni sapi. V kuhinji je bilo sicer toplo, toda rad bi se bil vsaj osušil, še rajši preoblekel. V mokri obleki se človek — tudi cesar — lahko prehladi. Spričo Gertine zgovornosti, ki je žuborela neprestano kot gorski studenec, Jožef ni mogel niti toliko seči v besedo, da bi povedal, česa želi. Videl je v koči red in snago ter vprašal ženico, ko se je oddahnila ob Kernovi neusmiljenosti, če sama oskrbuje gospodinjstvo ali ima pomočnico, kar bi ne bilo čudo, ko mora kuhati za deset in več delavcev, njih in moža prati, oskrbovati otroka, pa ima hišo tako čedno in redno.

Ženici je ugajala ta pohvala.

„I, kaj pa? Sama, vse sama. A to še ni nič. Snaga je pol življenja. To mora biti. Ker imam povsod red, me tudi mnogo ne zamudi, da imam vedno vse čisto. Dela je res veliko, dela, veste, gospod lovec. Ko bi že ne bilo treba nositi jedi za delavce trikrat na dan. Kam naj ta čas spravim otroka? Največkrat ga nesem s seboj. Dvakrat na teden moram v mesto s perilom. Tudi tedaj moram malega Sepelčka oddati Rudiju v gozd. Mnogo truda je s perilom, veste, pa tudi lep zaslužek. Dunajčani me imajo radi. Vsi hvalijo moje delo. K tistim 200 goldinarjem, ki jih še nimava, pomagam sama s perilom gotovo eno tretjino. Saj tudi lahko.“

In v svoji postrežljivosti je stopila v sobico k predalniku, vzela iz njega Rudijevo perilo, lepo lično spravljeno in belo ko sneg.

„Lejte, tako-le perem, gospod. A — pa! — Šele sedaj sem se domislila: Mokri ste, gospod. Če vam drago, pa se preoblecite v to-le. Moj Rudi ima tri srajce in troje spodnjih hlač; bo že potrpel. Pojutrišnjem pri-

dem v mesto in prinesem vaše perilo, lepo in čisto oprano. Tedaj mi vrnete Rudijevo. Morda bo vaša gospa zadovoljna, da bom poslej prala tudi vam.“

Jožef se je skrivaj namuznil, zakaj bil je — tudi vse poznejše življenje — samec. Ponudbo je vendar sprejel neizpremenjeno in poprosil gozdarjevo vrhno opravo. Zgovorna ženica mu je prinesla še to, ga povabila v sobo, kjer je spal otrok, in ga še opozorila, naj se preoblači brez ropota, da ne zbudi nje Sepelčka. Cesar obljubi in se nasmehne. Gozdarica je šla v kuhinjo, da popravi ogenj, zakaj vedela je, da toplota dobro de premočenemu človeku.

Jožefu je bila všeč snažna sobica. Ogledal se je v gozdarjevi nedeljski opravi in se zopet nasmehnil. Potem pa leže zložno k topli peči na klop, da se ogreje. Ali izza daljnega hriba je že donel lovski rog. Lovci so zgrešili cesarja in ga iskali. Jožef pa ni hotel, da bi ga dobili v tej-le koči. Skvarili bi ženici in sebi nedolžno veselje.

Odpre duri in reče: „To-le za prijaznost“. Na mizo položi rumen cekin. Gozdarica se prestraši in odločno odkloni vsakršen dar. „Gospod lovec, le spravite, prosim! Nisem zaslužila. Tudi ko vam prinesem prvič perilo, vam ne bom računala ničesar; pozneje seveda — pa, če vam bo ugajalo in vaši gospé. Samo povejte, kako se pravi pri vas, da vas najdem.“

„Pa res, to sem zabil,“ de cesar. „Ali znate čitati?“

„Ne, gospod; se nisem učila.“

„A vaš mož?“

„Tudi ne.“

„Vam pa prebere kdo drugi, ko pridete v mesto.“ Jožef napiše nekaj na listek in ga da ženici.

„To-le pokažite na Dunaju, pa me najdete. A ne zabite moje današnje obleke! Zdravi!“

Cesar odide.

Nebo se je zjasnilo, in povsod je zakraljevalo toplo solnce. Lovci so se takoreč kopali v njegovih žarkih, zakaj mokri so bili do kože. Cesarja so komaj spoznali v gozdarski opravi. Nihče se pa ni upal vprašati, kje se je preoblekel. Skrivaj so se spogledali, ko tudi sam Jožef ni hotel povedati, kje je vedril. Razumeli so se, češ: to je zopet ena tistih cesarskih muh, ki jih je imel veliki vladar že mnogo, a vse v prid in pomoč trpečemu človeštvu. Radovedni so bili vendar, kaj namerava danes.

•

Tretji dan pride Rudijeva Gerti, gozdarjeva žena, v mesto s perilom. Prvemu meščanu, ki ga sreča, pokaže cesarjev listek. Meščan prečita, se nasmehne in ji pokaže najbližjega stražnika, ki naj mu da listek. Stražnik pogleda listek, potem pa še bolj začudeno mlado okoličanko, ki je bila že v strahu, zakaj z mestno stražo ni imela rada opravka. „Pa pojdem kar z vami, mamica. Nič se ne bojte. Ne greste v slab kraj.“

Na listku je bilo zapisano:

To ženico naj se privede skozi vrtna vrata. Tam me počaka. O prihodih moram biti takoj obveščen.

Jožef.

Tedaj so se Dunajčani že zbirali pred cesarskim gradom. Gospod, ki mu je Gerti pokazala prvemu listek, je povedal njega vsebino meščanom na ulici in takoj je bilo znano vsem: cesar je zopet eno uganil, toda kakšno?

Vedno več je bilo radovednežev.

Ženica se začudi krasnim nasadom na cesarskem vrtu, a še bolj so se čudili tam se mudeči gosposki šetalci in gospe, ko so zagledali ženico s

košaro na glavi. V nji je nosila perilo in cesarjevo lovsko obleko, kakor je bilo naročeno.

Ko ji stražnik veli počakati, odide, ona pa postavi košaro pred se na tla, jo odpre in razklada perilo. Tedaj stopi pred njo bogato oblečen, visok gospod. Ženica se ga prestraši, a kmalu spozna po glasu in licu, da je cesarski lovec in nihče drugi.

„Kmalu bi vas ne poznala, gospod.“

„Nič, nič, mamica! Le brez skrbi! Ali ste prinesli vse?“

„Vse, gospod! Tukaj-le, prosim!“

„Tudi jaz vam vračam obleko vašega moža.“

Strežaj v pisani opravi položil prednjo zveženj obleke. Tedaj pa je zgovorni ženici zastala sapa: strežaja je poznala po obleki, da je z dvora prav od cesarja ali pa njegove matere Marije Terezije. Toda danes pa ona ni mogla v besedo; cesar je namreč zdržema nadaljeval: „Svojo obleko in perilo vam puščam v spomin; naj jo nosi vaš Rudi. Povejte mu, da sem že preskrbel pri Kernu vse zastran prodaje koč in zemljišča. Prav rad bo prodal. Tukaj-le vama podarim še tistih 200 gold., ki jih nedostaje, da poravnata kupnino. Vajina marljivost in vztrajnost zasluži še večje plačilo. Zdravo!“

„Gospod“ vzklikne ženica, zakaj šele sedaj se je prav zavedla, kje je in kaj se godi z njo. „Gospod, pa niste vi — cesar?“ Cesarja ni bilo več pred njo, toda obstopivša jo gospoda ji je potrdila več nego s sto glasovi, da je bil njen dobrotnik cesar Jožef in nihče drugi. Vsem je morala pripovedovati, kako se je zgodilo, in ni nehala hvaliti dobrega vladarja, ki se mu ni utegnila niti zahvaliti.

Ko je stopila vsa srečna z vrta na ulico, jo je že čakala množica radovednih meščanov in meščank. Vnovič je morala pripovedovati o cesarskem lovcu, ki ni bil nihče drugi nego cesar sam. Vse Dunajčanke so hotele, naj pride k njim po perilo, da je bila pridna ženica zares v zadregi.

Vsa srečna se je vrnila na svoj dom, ki je bil kmalu zares njen in njenega Rudija. Sredi kopice otrok je še dolgo let dovažala Dunajčanom perilo, a njen mož je pridno gozdaril, da je znatno razširil prvotno kočo in tudi zemljišče. Vedno je rada pripovedovala o cesarskem lovcu in dobrem cesarju Jožefu na Dunaju.

Njeni vnuki so že gospodovali na vsem Kernovem posestvu, a prvotni dom so še vedno nazivali „Pri cesarskem lovcu“.

Metuljček.

<i>Metuljček, metuljček, ostani pri nas</i>	<i>Vihar na peruti bo svoje te vzal,</i>
<i>in koplji v cvetoči se zarji,</i>	<i>prah zlati ti s krilc bo otresel,</i>
<i>ne leti črez hribe, črez sive goré,</i>	<i>tja v dalno morjé, tja v dalno morjé,</i>
<i>kjer spijo bučeči viharji.</i>	<i>tja v temne valove zanesel.</i>

*In tam zdihoval boš po naših logeh,
ki vesna odeva jih s cvetjem,
in tožil zaman boš po senci gozdov,
ki ptice jih dramijo s petjem.*

Josip.